

B.A./B.Voc (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-IV Examination: Oct/Nov.-2023
Geography (Compulsory) Paper-I
EVS: Environment Studies

Day and Date: Saturday, 16/12/2023
Time: 11.00 AM To 1.00 PM

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 Following is a nonrenewable resources.
1) Forest 2) Water 3) Petroleum 4) Sunlight
- 2 Identify the nonrenewable source of energy from the following? 1) Coal 2) Fuel cells 3) Wind power 4) Wave power
- 3 Lignite, bituminous and anthracite are types of.....
1) Nuclear fuel 2) Coal 3) Natural gas 4) Biogas
- 4 The microorganisms degrading organic matter are called _____.
1) Decomposers 2) Producers 3) Consumers 4) None of the above
- 5 Which of the following is a primary consumer?
1) Cow 2) Euglena 3) Tiger 4) Wolf
- 6 In which State of India, Radhanagri wildlife sanctuary is situated?
1) Kerala 2) Karnataka 3) Maharashtra 4) Assam
- 7 Which of the following organization work for biodiversity conservation?
1) WWF 2) IUCN 3) Green Peace 4) All of these
- 8 Which of the following is a biodiversity hot spot in India?
1) Western Ghats 2) Nandadevi 3) Eastern Ghats 3) Aravalli
- 9 Ozone in the atmosphere is present in the layer _____.
1) Troposphere 2) Ionosphere 3) Stratosphere 4) None of the above
- 10 Which of the following is a nonpoint source of water pollution?
1) Factories 2) Sewage treatment plants 3) Urban and semi urban lands 4) All of the above
- 11 Air Pollution Act in India was enacted in the year _____.
1) 1972 2) 1976 3) 1981 4) 1986
- 12 Tsunami is caused due to _____.
1) Cyclones 2) Land Slide 3) Flood 4) Earthquake in sea
- 13 Which among the following is not a greenhouse gas?
1) Carbon dioxide 2) Methane 3) Chlorofluorocarbon 4) Sulphur Dioxide

14 The largest reservoir of Nitrogen of our planet is _____.

- 1) Ocean 2) Atmosphere 3) Soil 4) Fossil fuel

15 Following day is celebrated as world population explosion day.

- 1) 11 July 2) 21 July 3) 5 June 4) 8 June

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Mineral resources.
- 2 Single channel model of energy flow.
- 3 Causes and effects of water pollution
- 4 Ozone depletion.

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Explain the role of producers, decomposers and consumers in ecosystems.
- 2 Causes and effects of water pollution
- 3 Population growth and human health.
- 4 Give powers and function of State Boards of Water Pollution Act.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Give concept of ecosystem with examples.
- 2 Explain the major aspects of Environmental Protection Act.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खालीलपैकी पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 खालीलपैकी कोणते अपुननिर्मितक्षम संसाधन आहे
1) जंगल 2) पाणी 3) पेट्रोलियम 4) सूर्य
- 2 खालीलपैकी अपुननिर्मितक्षम ऊर्जेचे स्त्रोत कोणते?
1) कोळसा 2) फ्युयल सेल 3) पवन 4) तरंग शक्ति
- 3 लिग्नाइट, बिटुमिनस आणि अँथ्रासाइट हे प्रकार-----चे आहेत
1) आप्तिक इंधन 2) कोळसा 3) नैसर्गिक वायू 4) बायोगॅस
- 4 सेंद्रिय पदार्थांचे विघटन करणाऱ्या सूक्ष्मजीवास काय म्हणतात ?
1) विघटक 2) उत्पादक 3) भक्षक 4) यापैकी नाही
- 5 खालीलपैकी कोण प्राथमिक भक्षक आहे?
1) गाय 2) युग्लिना शैवाळ 3) वाघ 4) लांडगा
- 6 खालीलपैकी कोणत्या राज्यात राधानगरी अभयारण्य आहे?
1) केरळ 2) कर्नाटक 3) महाराष्ट्र 4) आसाम
- 7 खालीलपैकी कोणती संस्था जैवविविधता संवर्धनाचे कार्य करते?
1) डब्ल्यु डब्ल्यु एफ 2) आय.यु.सी.एन. 3) ग्रीनपीस 4) वरील सर्व

- 8 खालीलपैकी कोणता प्रदेश भारतातील अति जैवसमृद्ध प्रदेश आहे.
1) पश्चिम घाट 2) नंदादेवी 3) पूर्व घाट 4) अरवली
- 9 खालीलपैकी वातावरणातील कोणत्या स्तरामध्ये ओझोन असतो? .
1) तपांबर 2) दलांबर 3) स्थितांबर 4) वरीलपैकी नाही
- 10 खालीलपैकी कोण जलप्रदूषणाचा विकेंद्रिय स्त्रोत आहे?
1) कारखाने 2) सांडपाणी प्रक्रीया प्रकल्प 3) शहरी व निमशहरी जमिनी 4) वरीलपैकी सर्व
- 11 भारतात हवा प्रदूषण कायदा कोणत्या साली संमत झाला?
1) 1972 2) 1976 3) 1981 4) 1986
- 12 सुनामी कशामुळे निर्माण होतात.
1) चक्रीवादळे 2) जमिनीची घसरण 3) पूर 4) समुद्रातील भूकंप
- 13 खालीलपैकी कोणता हरितवायू नाही?
1) कार्बन डायऑक्साईड 2) मिथेन 3) क्लोरोफ्लोरोकार्बन 4) सल्फर डायऑक्साईड
- 14 आपल्या ग्रहावरील नत्राचा सर्वात मोठा स्त्रोत _____ .
1) महासागर 2) वातावरण 3) जमिन 4) जीवाश्म इंधन
- 15 जागतिक लोकसंख्या वाढ दिन म्हणून कोणता दिवस साजरा केला जातो.
1) 11 जुलै 2) 21 जुलै 3) 5 जून 4) 8 जून

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 खनिज संसाधने.
- 2 एकेरी मार्गाने होणाऱ्या ऊर्जा प्रवाहाची प्रतिकृती.
- 3 जलप्रदूषणाची कारणे आणि परिणाम
- 4 ओझोनचा क्षय

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 उत्पादक, विघटक आणि भक्षक यांचे परिसंस्थेतील कार्य स्पष्ट करा.
- 2 जलप्रदूषणाची कारणे आणि परिणाम
- 3 लोकसंख्या वाढ आणि मानवी आरोग्य.
- 4 जल प्रदूषण नियंत्रण कायदांतर्गत स्थापन केलेल्या राज्य मंडळाची अधिकार व कार्ये सांगा

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 परिसंस्थेची संकल्पना उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 2 पर्यावरण संरक्षण कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये

*****

Model Answer Paper

B.A./B.Voc (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-IV Examination: Oct/Nov.-2023

Geography (Compulsory) Paper-I

EVS: Environment Studies

Day and Date: Saturday, 16/12/2023

Total Marks: 60

Time: 11.00 AM To 1.00 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 खालीलपैकी कोणते अपुननिर्मितक्षम संसाधन आहे

- 1) जंगल 2) पाणी 3) पेट्रोलियम 4) सूर्य

Option 3

2 खालीलपैकी अपुननिर्मितक्षम ऊर्जेचे स्त्रोत कोणते?

- 1) कोळसा 2) फ्युयल सेल 3) पवन 4) तरंग शक्ति

Option 1

3 लिग्नाइट, बिटुमिनस आणि अँथ्रासाइट हे प्रकार-----चे आहेत

- 1) आण्विक इंधन 2) कोळसा 3) नैसर्गिक वायू 4) बायोगॅस

Option 2

4 सेंद्रिय पदार्थाचे विघटन करणाऱ्या सूक्ष्मजीवास काय म्हणतात ?

- 1) विघटक 2) उत्पादक 3) भक्षक 4) यापैकी नाही

Option 1

5 खालीलपैकी कोण प्राथमिक भक्षक आहे?

- 1) गाय 2) युग्लिना शैवाळ 3) वाघ 4) लांडगा

Option 1

6 खालीलपैकी कोणत्या राज्यात राधानगरी अभयारण्य आहे?.

- 1) केरळ 2) कर्नाटक 3) महाराष्ट्र 4) आसाम

Option 3

7 खालीलपैकी कोणती संस्था जैवविविधता संवर्धनाचे कार्य करते?

- 1) डब्ल्यु डब्ल्यु एफ 2) आय.यु.सी.एन. 3) ग्रीनपीस 4) वरील सर्व

Option 2

8 खालीलपैकी कोणता प्रदेश भारतातील अति जैवसमृद्ध प्रदेश आहे.

- 1) पश्चिम घाट 2) नंदादेवी 3) पूर्व घाट 4) अरवली

Option 1

9 खालीलपैकी वातावरणातील कोणत्या स्तरामध्ये ओझोन असतो?.

- 1) तपांबर 2) दलांबर 3) स्थितांबर 4) वरीलपैकी नाही

Option 3

10 खालीलपैकी कोण जलप्रदूषणाचा विकेंद्रिय स्त्रोत आहे?

- 1) कारखाने 2) सांडपाणी प्रक्रीया प्रकल्प 3) शहरी व निमशहरी जमिनी 4) वरीलपैकी सर्व

Option 4

11 भारतात हवा प्रदूषण कायदा कोणत्या साली संमत झाला?

- 1) 1972 2) 1976 3) 1981 4) 1986

Option 3

12 सुनामी कशामुळे निर्माण होतात.

- 1) चक्रीवादळे 2) जमिनीची घसरण 3) पूर 4) समुद्रातील भूकंप

Option 4

13 खालीलपैकी कोणता हरितवायू नाही?

- 1) कार्बन डायऑक्साईड 2) मिथेन 3) क्लोरोफ्लोरोकार्बन 4) सल्फर डायऑक्साईड

Option 4

14 आपल्या ग्रहावरील नत्राचा सर्वात मोठा स्त्रोत _____.

- 1) महासागर 2) वातावरण 3) जमिन 4) जीवाश्म इंधन

Option 2

15 जागतिक लोकसंख्या वाढ दिन म्हणून कोणता दिवस साजरा केला जातो.

1) 11 जुलै 2) 21 जुलै 3) 5 जून 4) 8 जून

Option 1

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 खनिज संसाधने.

Ans:

2 एकेरी मार्गाने होणाऱ्या ऊर्जा प्रवाहाची प्रतिकृती.

Ans:

3 जलप्रदूषणाची कारणे आणि परिणाम

Ans:

4 ओझोनचा क्षय

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 उत्पादक, विघटक आणि भक्षक यांचे परिसंस्थेतील कार्य स्पष्ट करा.

Ans:

2 जलप्रदूषणाची कारणे आणि परिणाम

Ans:

3 लोकसंख्या वाढ आणि मानवी आरोग्य.

Ans:

4 जल प्रदूषण नियंत्रण कायदांतर्गत स्थापन केलेल्या राज्य मंडळाची अधिकार व कार्ये सांगा

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 परिसंस्थेची संकल्पना उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Ans:

2 पर्यावरण संरक्षण कायदाची ठळक वैशिष्ट्ये

Ans:

*****